

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΑΘΗΝΑΙ, ΜΑΪΟΣ 1921. ΑΡΙΘ. 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Υδρομαστευτικά έργα εις τὸ ὑδραγωγεῖον Κερκύρας
ὑπὸ Π. Δοσρέστη.
Τὸ μέλλον τῶν νέων μηχανικῶν ὑπὸ Γεωργ. Μπάχ.
Βιβλιογραφία ὑπὸ Στολιανοῦ Δελούδα
Δεξαμένη ἐκ Μπετόν ἀρμὲ τῆς Περόν.
Ἀποσπάματα ἐκ Περιοδικῶν.

**ΥΔΡΟΜΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ**

Αἱ μέχρι τοῦ 1906 τροφοδοτοῦσαι τὸ ὑδραγωγεῖον Κερκύρας πηγαὶ ἦσαν ἡ πηγὴ Καρτέρι ἐλαχίστης παροχῆς 17 λ/δ. διοχετευθεῖσα κατὰ τὸ 1831 διὰ ἀγωγῶν ἐκ χυτοσιδηροσωλήνων διαμέτρου 220 ³/₄ πρὸς ὑδρευσιν τῶν Φρουρίων καὶ τὸ σύμπλεγμα τῶν πηγῶν Ἀγίου Νικολάου ἐλαχίστης παροχῆς 13 λ/δ. διοχετευθεισῶν κατὰ τὸ 1840 διὰ κτιστοῦ ἀγωγῶν ἐλευθέρως ροῆς μέχρι τῆς Δεξαμένης καὶ ἐκεῖθεν διὰ σωληνωτοῦ ἀγωγῶν διαμέτρου 220 ³/₄ πρὸς ὑδρευσιν τῆς πόλεως. Αἱ πηγαὶ αὗται κείμεναι εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους Ἀγίων Δέκα εἰς ἀπόστασιν 12 περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς πόλεως, προέρχονται ἐκ τῆς ὑπερχειλίσσεως, διὰ τοῦ ἐξ ἀργίλλου στρώματος, τοῦ ἐντὸς τῶν ρωγμῶν τοῦ ἀββεστολίθου ἐναποθηκισμένου ὀμβρίου ὕδατος. Ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τῶν πηγῶν τούτων, ἐκτελεσθεῖσα κατὰ τὸ 1906 παρὰ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Α. Χρηστομάνου ἔδωσε τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα

Α': πηγὴ Καρτέρι

Θερμοκρασία 17,5

ὑπόλειμμα ξηατήσεως ἐνὸς λίτρου
εἰς 175^ο 0,704 γρ.

Ἐκ τούτων εἶναι διαλυτὰ ἐντὸς τοῦ
ὕδατος 0,453
ἀδιάλυτα δὲ 0,251
Συστατικά ἐν συνόλῳ
Χλώριον 0,0239
Θεικὸν ὀξύ (ἀνυδροῖτης) 0,2327
Ἀσβεστο; 0,2283
Μαγνησία 0,0589

Τὸ διαλυτὸν μέρος τοῦ στερεοῦ ὑπολείμματος

περιέχει
Χλώριον 0,0239 γρ.
Θεικὸν ὀξύ 0,2327
Ἀσβεστόν 0,0952
Μαγνησίαν 0,0542

Τὸ δὲ ἀδιάλυτον

Ἀσβεστον 0,1323 γρ.
Μαγνησίαν 0,0050
Ἀνθρακικὸν ὀξύ 0,1080
ὀξειδιον σιδήρου καὶ ἀργίλλου 0,0013
ὄργανικὰς οὐσίας μὴ ἀζωτούχους 0,0007
Πυριτικὸν ὀξύ 0,0063

Σκληρότης ὀλικῆ εἰς Γερμανικοὺς βαθμοὺς 31^ο 2

Ἡ μεγάλη σκληρότης τοῦ ὕδατος ὀφείλεται εἰς τὴν πολλὴν ἄσβεστον, ἣτις ἐμπεριέχεται ὡς θεικὸν ἄσβεστιον (γῦψος) καὶ ὡς ἀνθρακικὸν ἄσβεστιον.

Β': Πηγὴ Ἀγίου Νικολάου.

Θερμοκρασία 15^ο 5

Στερεὸν ὑπόλειμμα ἐνὸς λίτρου 0,3496 γρ.
Διαλυτὸν μέρος 0,1756
Ἀδιάλυτον μέρος 0,1740
Συστατικά ἐν συνόλῳ
Χλώριον 0,0174 γρ.
Θεικὸν ὀξύ (ἀνυδροῖτης) 0,0688
Ἀσβεστος 0,1192
Μαγνησία 0,0252

Τὸ διαλυτὸν μέρος περιέχει

Χλώριον	0,0174 γρ.
Θεικὸν δξύ	0,0688 »
Ἄσβεστον	0,0249 »
Μαγνησίαν	0,0147 »

Τὸ δὲ ἀδιάλυτον

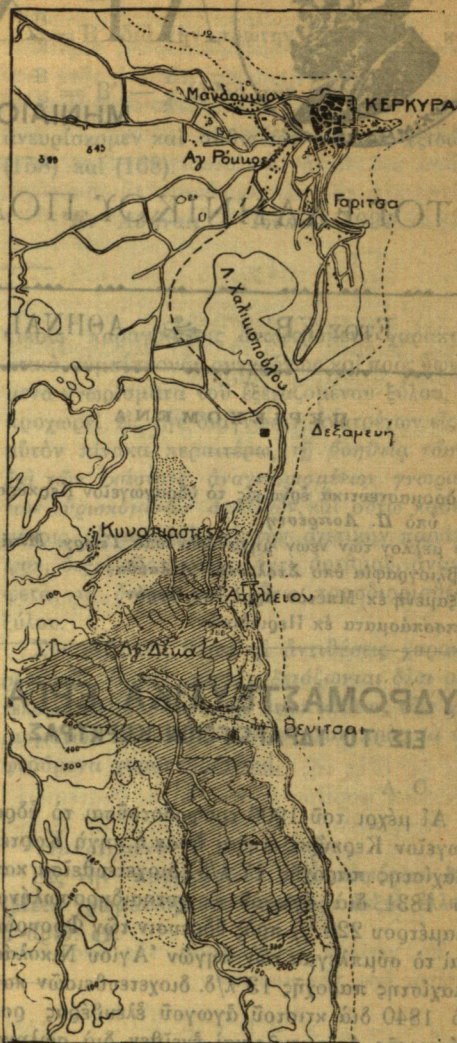
Ἄσβεστον	0,0932 γρ.
Μαγνησίαν	0,0024 »
Ἀνθρακικὸν δξύ	0,0841 »
ὀξειδίου σιδήρου καὶ ἀργίλλου	0,0015 »
ὄργανικὰς οὐσίας μὴ ἀζωτούχους	0,0083 »
Πυριτικὸν δξύ	0,0219 »

Σκληρότης ὀλική εἰς Γερμανικοὺς βαθμοὺς 15⁰.5

Εἰς ἀπάσας τὰς πηγὰς δὲν ἀνευρέθησαν οὐδὲ ἴχνη νιτρικοῦ καὶ νιτρώδους ὀξέως ἢ ἀμμωνίας.

Ἡ κατὰ κάτοικον ἀντιστοιχοῦσα ἡμερησίᾳ παροχὴ ἦτο πρὸ τοῦ 1906 ὀγδοήκοντα ἕξ λίτρα, ποσὸν δυνάμενον ἴσως νὰ θεωρηθῆ ἑπαρκὲς διὰ τὴν ὑδρευσιν μικρᾶς πόλεως ἐὰν τὸ σύστημα τῆς διανομῆς ἦτο ἄρτιον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ διανομὴ γίνεται ἀκόμη δι' ἐλευθέρου κρουνοῦ, συνέβαινε τὸ ἄτοπον νὰ σπαταλᾶται ἀσκοπῶς τὸ ὕδωρ, εἴτε ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας, εἴτε ἐκ φθορῶν τῶν ἰδιωτικῶν ἐγκαταστάσεων, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν περιόδον εἰς πλείστας συνοικίας αἱ δὲ ὑψηλότερα οἰκοδομαὶ ἐστεροῦντο σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ὕδατος. Πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ, πρὸ τῆς προσλήψεως ἡμῶν, εἶχον κληθεῖ ξένοι μηχανικοὶ οἵτινες, ἐπιπολαίως ἐξετάσαντες τὸ ζήτημα, εἶχον προτείνει λύσεις οὐχὶ σοβαράς. Ἀναλαβόντες τὴν τεχνητὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑδραγωγείου ἡ πρώτη μέριμνα ἡμῶν ὑπῆρξε νὰ ἐρευνήσωμεν λεπτομερῶς ἀπὸ τε γεωλογικῆς καὶ ὑδρολογικῆς ἀπόψεως τὴν λεκάνην ἀπορροῆς τῶν πηγῶν ὅπως σχηματίζωμεν ἀσφαλῆ γνώμη περὶ τοῦ δυνατοῦ ἢ μὴ τῆς ἀξίσεως τῆς παροχῆς αὐτῶν. Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος 1 ἢ ἐξ ἀσβεστολίθου ὄροσειρᾶ Ἁγίων Δέκα, Γαστουρίου καὶ Στανροῦ περιλείεται ὑπὸ ἀργιλλώδους στρώματος διήκοντος μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἡ ἐν λόγῳ λεκάνη ἔχει ἔκτασιν 5.200.000 μ² λαμβάνοντες δὲ ὡς μέσον ἐτήσιον ὕψους βροχῆς μ. 1.16 ἔχομεν ἐτήσιον ὄγκον ὀμβρίων ὕδατων 6.032.000 μ³. παραδεχόμενοι δὲ ὅτι τὸ ἐν τρίτον διηθεῖται θὰ ἔχωμεν ἐτησίως διηθούμενον ὄγκον ὕδατος 2.010.666 μ³. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μέση παροχὴ τῶν πηγῶν ἦτο 1.255.600 μ³ κατεφαίνεται ὅτι διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν δὲν διοχετεύετο εἰμὴ μέρος μόνον τοῦ ἐντός τῶν ρωγμῶν ἐναποθηκευομένου ὄγκου ὕδατος. Ἐχόντες τοῦτο ὑπ' ὄψιν προέβημεν πρῶτον εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν συλλεκτῆρων τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν ὅπως

ἐξακριβώσωμεν τὴν διεύθυνσιν τῆς ροῆς τοῦ ὕδατος.

ΚΛΙΜΑΞ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΣΧΗΜΑ 1
ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΣΥΝΟΛΟΝ
● ΠΑΛΑΙΑΙ ΠΗΓΑΙ
● ΝΕΑΙ ΠΗΓΑΙ
--- ΑΓΣΓΟΣ
--- ΑΡΓΙΛΛΟΣ
■ ΑΣΒΕΣΤΟΛΙΘΟΣ

Ἐκ τῆς ἐρεῦνης δὲ ταύτης προέκυψεν ὅτι αἱ πηγαὶ αὐταὶ προήρχοντο πᾶσαι ἐκ τῆς κλιτίας τοῦ ὄρους Ἁγίων Δέκα. Ἐπειδὴ δὲ οὐδαμοῦ

εις τὰ πέρας τοῦ ὄρους Σταυρός ἀναφαίνοντο πηγαί. ἤχθημεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀποθηκεύμενος ὄγκος ὑδάτος ἐντὸς τῶν ρωγμῶν τοῦ ὄρους τούτου δυνατὸν νὰ συγκοινωνῇ ὑπογείως πρὸς μακρὰν αὐτοῦ εὐρισκομένης (πρὸς νότον) μικρᾶς πηγᾶς, ἴσως δὲ καὶ δι' ἐγκαρσίων, πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν στρωμάτων αὐτοῦ,

μικρῶν ρωγμῶν πρὸς τοιαύτας τοῦ ὄρους Ἀγ. Δέκα καὶ τοῦτο διότι ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συγκοινωνία αὕτη ἡ στάθμη τοῦ ὕδατος θὰ ἀνήρχετο καὶ θὰ ἐσηματίζοντο καὶ εἰς τὰς παρυφᾶς τοῦ ὄρους τούτου πηγαί ὑπερχερίσεως, ὅπως ἐσηματίσθησαν τοιαῦται εἰς τὰς παρυφᾶς τοῦ ὄρους Ἀγίου Δέκα. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ πρὸς νότον

ΣΧΗΜΑ 2
ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΤΟΜΗ
ὌΡΟΥΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

εὐρισκόμεναι πηγαί, ἀφ' ἑνὸς μὲν κείνται εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, ἡ δὲ παροχὴ αὐτῶν ἀφ' ἑτέρου εἶναι σχετικῶς μικρᾶ, ἦτο φανερόν ὅτι μέγα μέρος τοῦ ὕδατος ἔμμεν ἀποθηκευμένοι ἐντὸς τοῦ ἀσβεστολίθου.

ἔχομεν ἐν συνόλῳ 2075536 μ³ ποσὸν δηλαδὴ σχεδὸν ἴσον πρὸς τὸν διηθούμενον ὄγκον ἐκ 2,010666 μ³.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ἀγόμενοι προέβημεν εἰς τὴν κατασκευὴν στοᾶς (Σχῆμα 2) μήκους 60 περίπου μέτρων διὰ μέσου τοῦ ἑξ ἀργίλλου στρώματος ὅπως συναντήσωμεν τὸν ὀπισθεν τούτου εὐρισκόμενον ἀσβεστολίθον, πράγματι δὲ ἐκ τῆς πρώτης συναντηθείσης ρωγμῆς ἀνέβλησε τὸ ὕδωρ ὑπὸ πίεσιν. Κατόπιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου, κατασκευάσαμεν στοᾶν καθέτου πρὸς τὴν πρώτην ἐν σχήματι T καὶ ἐπομένως κἀθετὸν πρὸς τὰ ἀσβεστολιθικά στρώματα, προέκυψε δὲ ὅτι ὄχι μόνον ἠῤῥξανεν ἡ παροχὴ ἀνὰ ἐκάστην συνάντησιν νέου στρώματος τοῦ ἀσβεστολίθου, ἀλλὰ καὶ ὅπερ καὶ σπουδαιότερον, ὅτι ἡ παροχὴ τῶν παλαιῶν πηγῶν, καταμετρουμένη κανονικῶς, ἔμμεν ἀμετάβλητος, ἀποδεικνυομένης περιουτοτρόπως ὀρθῆς τῆς προβλέψεως ἡμῶν περὶ μὴ ὑπάρξεως ἀμέσου συγκοινωνίας τῶν στρωμάτων τῶν δύο ὄρεων.

Δυστυχῶς ἔνεκα τοῦ ἐπελθόντος Εἰρωπαικοῦ πολέμου εἶχε σταματήσει πᾶσα ἐργασία καὶ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ συμπληρώσωμεν τὸ ἔργον διὰ τῆς κατασκευῆς διαφράγματος ἐντὸς τῆς στοᾶς δι' οὗ θὰ φράσσεται ἡ ροὴ τοῦ ὕδατος κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅποτε ἡ παροχὴ τῶν λοιπῶν πηγῶν εἶναι ἐπαρκής, καὶ ἐπομένως θὰ ἐναποθηκεύεται μεγάλη ποσότης ὕδατος τοῦλάχιστον ἐπὶ ἑξ μηνῶν κατ' ἔτος, ἦτις σήμερον χύνεται ὀσκόπως εἰς τὸν παρακείμενον χεῖμαρρον καὶ δι' ἧς θὰ εἶναι δυνατὸς ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ ὑδροφόρου στρώματος, ὅπως ἀνταποκρίνεται πληρέστερον εἰς τὰ ἔτη ἐκτάκτου ξηρασίας.

Ἡ συνολικὴ ἐπιτευχθεῖσα παροχὴ τῆς νέας πηγῆς ἀνῆλθεν εἰς 26 λ/δ. ἡ δὲ διαφορὰ μεταξὺ τῆς χειμερινῆς καὶ θερινῆς παροχῆς αὐτῆς εἶναι 10% τοῦ ὀπίσθεν ἀποδεικνύει τὴν ὑπαρξίν μεγάλης ὑπογείου ἀποθηκεύσεως. Ἀθροίζοντες ἤδη τὴν ἑτησίαν ταύτην παροχὴν ἔξ 819 936 μ³ μετὰ τῆς τῶν λοιπῶν πηγῶν ἔξ 1,255600 μ³

Διὰ τοῦ ἔργου τούτου, ἀντὶ τῆς μικρᾶς σχετικῶς δαπάνης 25000 δρ. ἐλύθη τὸ ζήτημα τῆς ἐδρεύσεως τῆς πόλεως, καθ' ὅσον σήμερον ἀντιστοιχεῖ παροχὴ κατ' ἄριστον ἡμερησίως 150 λίτρων καὶ ἐπομένως δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ ἡ διαρροὴ μισοῦ, ἡ ἀνακαίνισις τῶν κεντρικῶν ἀγωγῶν καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ συστήματος τῆς διανομῆς ὅπως αὕτη καταστῆ συνεχῆς ἀντὶ τῆς σήμερον ὑφισταμένης ἐκ περιτροπῆς, ἦτις ἔχει καταδικασθῆ παρὰ τῶν ὑγειονολόγων.

Ἐν τέλει δέον νὰ τονίσωμεν, ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τῆς ἐγκυκλίου τοῦ προεδρείου τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἑλλήνων μηχανικῶν ἔξ ἧς καταφαίνεται ὡς ὀριμὰσασα ἤδη ἡ ἰδέα τῆς

αυτοπεποιθήσεως τῶν Ἑλλήνων μηχανικῶν, ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἡμεῖς κατόπιν σοβαρᾶς ἐπισημο-
μονικῆς ἐρεῦνης, ἔσχομεν ἱκανοποιητικὰ ἀπο-
τελέσματα, εἰς τὸ ἀνέναντι τῶν πηγῶν κείμε-
νον Ἀχιλλεῖον προέβαινον εἰς δαπανηροτάτας
διατρήσεις, πρὸς ἀνέυρεσιν ὕδατος, εἰς σημεῖα
καθορισθέντα παρὰ ἐπὶ τούτου μετακληθέντος
γερμανοῦ ραβδομάντου ἄνευ οὐδενὸς ἀποτε-
λέσματος.

Π. ΛΟΠΡΕΣΤΗΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Αὐγούστου 1921

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Ἀναγνώσας εἰς τὸ τεῦχος τῆς 15 Νοεμβρίου
τοῦ τεχνικοῦ περιοδικοῦ τῶν Γερμανῶν Μηχανι-
κῶν (Zeitschrift der Deutschen Ingenieure)
διάλεξιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου Στου-
τεγάρδης κ. Γεωργίου Μπάχ εἰς τὸν ἐν Βυρτεμ-
βέργῃ Σύλλογον τῶν Μηχανικῶν κατὰ τινα
συνεδριάσιν αὐτοῦ περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν
νέων Μηχανικῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ μεταπολε-
μικὸν μέλλον τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς
βιομηχανίας καὶ εὐρῶν ὅτι, τὰ ἐν αὐτῇ λεγόμε-
να, ἂν καὶ ἐλέγχθησαν βεβαίως μόνον διὰ τὴν
ἐν Γερμανίᾳ κατάστασιν, ἐφαρμόζονται ἐν τού-
τοις κατὰ μέγα μέρος καὶ παρ' ἡμῖν, ἐνισχυθεὶς
δ' ἀπ' ἑτέρου εἰς τὴν ἀντιληψίν μου ταύτην
καὶ ὑπὸ τιναν ἄλλων συναδέλφων ἀναγνώσαν-
των τὴν διάλεξιν ταύτην, ἐνόμισα ὠφέλιμον ἵνα
μεταφράσω ταύτην καὶ προσδώσω εἰς αὐτὴν
ὡς οἷόν τε εὐρύτεραν δημοσιότητα.

Διότι φρονῶ ὅτι, εἰς τὴν παρούσῃ ἐποχῇν,
ὅπότε αἱ θετικαὶ ἐπιστήμαι καὶ ἡ βιομηχανία
πρόκειται νὰ διαδραματίσωσι τόσον σπουδαῖον
ῥόλον καθ' ὅλον τὸν κόσμον, ἰδίᾳ ὅμως παρ'
ἡμῖν ἐν τῇ μεγαλυνθείσῃ Ἑλλάδι, τῇ τόσον
παρθένῳ ὑπὸ ἔποψιν τεχνικῆς καὶ βιομηχανικῆς
ἐκμεταλλεύσεως, φρονῶ λέγω ὅτι δεόν νὰ διε-
γερθῇ καὶ αὐξηθῇ τὸ ἐνδιαφέρον, οὐ μόνον τῶν
ἰδικῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινοῦ ἐν γένει, διὰ τὰς
θετικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ μόρ-
φωσιν τῶν θεραπόντων τούτων μηχανικῶν.

Καὶ πρὸς τοῦτ', εὐρεῖα δημοσιεύσεις παρο-
μοίων μελετῶν, ὡς ἡ περὶ ἧς πρόκειται διά-
λεξις, συντείνουσι τὰ μέγιστα.

Χ. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

Ἡ διάλεξις αὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

Κατὰ τὴν 14ην Ἰανουαρίου 1915, ἔξ μηνῶς
μετὰ τὴν ἐκρηξίν τοῦ πολέμου, εἶχον ὁμιλήσει

ὑμῖν περὶ τῆς μελλούσης ἐπιδράσεως τοῦ πολέ-
μου ἐπὶ τῆς Γερμανικῆς Βιομηχανίας καὶ ἐβε-
βαίουν τότε ὅτι αὕτη ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν μετὰ τὴν
λήξιν τοῦ πολέμου δὲν θὰ κατορθωθῇ νὰ ἐπι-
τελέσῃ ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἐπετέλει, ἰδίᾳ ὅσον ἀφο-
ρᾷ τὸ ποιὸν καὶ τὴν τελειότητα τῶν προϊόντων
αὐτῆς. Τοῦτ' αὐτὰ ἄλλως τε εἶχε παρατηρηθῆ
καὶ μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου 1870 - 71, ἐπὶ
μῖαν περίπτωσιν δεκαετίαν. Ἐβεβαίωθη δηλαδὴ
τότε ἐλάττωσις τῆς μέσης ἀποδόσεως τοῦ ἐργά-
του, καίτοι τότε ὁ ἐργάτης εἶχε παραμείνῃ ὑπὸ
τὰ ὄπλα, ἐπὶ χρονικὸν διάστημα πολὺ μικρότε-
ρον καὶ δὴ ἔλαττον τοῦ ἔτους.

Καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως κατὰ τὴν
περίοδον ἐκείνην, ὡς μηχανικὸς καὶ διευθυντῆς
ἐργοστασίων κατὰ τὰ ἔτη 1872 - 1878, παρε-
τήρησα τοῦτο ἡδυνήθην δὲ νὰ τὸ ἐξηγήσω καθ'
ὃ διατελέσας καὶ ἐγὼ αὐτός, ὡς στρατιώτης τοῦ
πολέμου ἐκείνου.

Ἀπέδειξα τότε ὅτι, μετὰ τοὺς πολέμους ἡ
μέση ἀπόδοσις ἐλαττοῦται εἰς πάντα τὰ πεδία
τῆς δράσεως τοῦ ἀνθρώπου, καταφαίνεται δὲ
ἡ ἐλάττωσις αὕτη κυρίως εἰς τὰ σημεῖα εἰς τὰ
ὁποῖα ὑπάρχει συναγωνισμὸς πρὸς ἄλλα ἔθνη,
ὀλιγώτερον ἐκ τοῦ πολέμου παθόντα. Περαι-
νῶν τὸς παρατηρήσεις μου ἐκείνας προσέθετα
τότε τὰ ἐξῆς: ἐθεώρησα καθήκον μου νὰ ἐπι-
στήσω τὴν προσοχὴν τῶν συναδέλφων μου ἐπὶ
τοῦ ἐπείγοντος τῆς ἀνάγκης λήψεως καταλλή-
λων μέτρων πρὸς παροχὴν τῆς ἀπαιτουμένης
ἐκπαίδευσέως εἰς τὴν ἀναπτυσσομένην σήμερον
νέαν γενεάν ὅπως αὕτη μετὰ ὄχι μακρὰν σει-
ρὰν ἐτῶν εὐρεθῇ εἰς θέσιν νὰ ἀναγάγῃ τὸ ποιὸν
τῆς ἀποδόσεως τῆς εἰς τὸ ὕψος τὸ ὁποῖον ἀπα-
τοῦσιν αἱ ἔξαι ἀγοραὶ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1915, μοὶ ἀπεστάλη σω-
ρεῖα ἐπιστολῶν, ἄλλαι μὲν ἀπ' εὐθείας πρὸς
ἐμέ, ἄλλαι δὲ πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ περιοδι-
κοῦ τοῦ Συλλόγου μας, ἐξ αἰτίας τῆς διαλέξεώς
μου ἐκείνης. Διὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων μοὶ
ἀπηγγέλοντο σφοδραὶ κατηγορίαι: ἐπαρχιακά
τινα τμήματα τοῦ Συλλόγου μας ἐστράφησαν
ἐναντίον καὶ αὐτοῦ τοῦ Προεδρείου διημοστυ-
ρόμενα καὶ δι' αὐτὴν τὴν δημοσίευσιν τοιαύτης
διαλέξεως.

Ἰδοὺ περικοπὴ μῖας τῶν ἐπιστολῶν τούτων,
μεταξὺ τῶν ἠπιωτέρων: «Κατηγορῶ τὸ δημο-
σίευμα ἐπὶ ἑλλείψει πολιτικῆς περισκέψεως».

Καὶ ἐδιδασκόμενην ὑπὸ ἐπιστολογράφων, μεταξὺ
τῶν ἄλλων ὅτι, ὁ ἐργάτης εἰς τὴν βιομηχανικὴν
παραγωγὴν οὐδεμίαν ἔχει ἐπιρροὴν καὶ μόνον
ἡ διοργάνωσις, ἀνεξάρτητος τοῦ ἐργάτου, εἶναι
τὸ πᾶν καὶ τὰ παρόμοια. Εἰς τινα ἐπαρχίαν
μάλιστα συνιστᾶτο ἐπείγοντως εἰς τὸ Στρατη-
γεῖον νὰ ληφθῶσι μέτρα, ὅπως μὴ ἐπιτρέπων-